

HUTNICTWO ŻELAZA I STALI	N O R M A B R A N Ż O W A	BN-CS-87/0644-01
	Pręty kute na gorąco ze stali odpornej na korozję i żaroodpornej	Zamiast Grupa katalogowa 0303

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy są pręty kute na gorąco ze stali odpornej na korozję i żaroodpornej.

1.2. Zakres stosowania. Normę należy stosować na czas "W" w zakresie produkcji dla potrzeb wojska i ludności cywilnej z chwilą zawieszenia normy PN-85/H-94053.

2. PODZIAŁ I OZNACZENIE

2.1. Podział w zależności od przeznaczenia

- pręty kute przeznaczone do obróbki skrawaniem - PKs,
- pręty kute przeznaczone do przeróbki plastycznej - PKp

2.2. Sposób budowy oznaczenia. Oznaczenie powinno zawierać:

- nazwę pręta
- przeznaczenie wg 2.1,
- wymiary przekroju poprzecznego i długości wg 3.2.
- znak gatunku stali wg 3.3.
- stan wg 3.9,
- numer niniejszej normy.

2.3. Przykład oznaczenia

a/ prętów kutych przeznaczonych do przeróbki plastycznej /PKp/, o średnicy 100 mm, długości fabrykacyjnej, ze stali 3H13 w stanie zmięczonym /M/

PRĘT KUTY OKRĄGŁY PKp - 100-3H13-M - BN-CS-87/0644-01

b/ prętów kutych przeznaczonych do obróbki skrawaniem /PKs/, o średnicy 40 mm i długości 2500 mm, ze stali 1H18N9T, w stanie przesyconym /P/.

PRĘTY KUTY OKRĄGŁY - PKs - 40-2500-1H18N9T-P-BN-CS-87/0644-01

3. WYMAGANIA

3.1. Powierzchnia

3.1.1. Powierzchnia prętów przeznaczonych do obróbki skrawaniem /PKs/ nie powinna wykazywać pęknięć, łusek, zakuć i wtrąceń niemetalicznych widocznych nieuzbrojonym okiem.

Dopuszcza się miejscowe wady bez konieczności usuwania, jeżeli ich głębokość nie przekracza 3/4 jednostronnego naddatku na obróbkę skrawaniem, licząc od wymiaru nominalnego.

3.1.2. Powierzchnia prętów przeznaczonych do przeróbki plastycznej na gorąco /PKp/ nie powinna wykazywać pęknięć, łusek, zakuć i wtrąceń niemetalicznych widocznych nieuzbrojonym okiem.

Dopuszcza się usuwanie miejscowych wad przez dłutowanie, szlifowanie lub piłowanie w kierunku podłużnym. Głębokość śladu po usunięciu wady nie powinna przekraczać:

- połowy sumy dopuszczalnych odchyłek - dla prętów o średnicy lub grubości do 80 mm.
- sumy dopuszczalnych odchyłek - dla prętów o średnicy lub grubości powyżej 80 mm, licząc od wymiaru rzeczywistego.

Huta Batory

Ustanowiona przez Dyrektora Instytutu Metalurgii Żelaza zarządzeniem Nr 2/87 z dnia 1987.01.07 w porozumieniu z MON, jako obowiązująca na specjalne polecenie.

Dopuszcza się bez usuwania drobne wady powierzchniowe, jeżeli ich głębokość nie przekracza połowy sumy dopuszczalnych odchyłek wymiarowych licząc od wymiaru rzeczywistego.

W przypadku prętów przeznaczonych do spęcznienia, głębokość zalegania dopuszczalnych wad oraz głębokość śladów po usuniętych wadach, należy liczyć od wymiaru nominalnego.

3.1.3. Końce prętów. Powierzchnia czołowa prętów nie powinna wykazywać śladów pozostałości jamy skurczowej, rozwarstwień, pęknięć i wtrąceń niemetalicznych widocznych nieuzbrojonym okiem. Przy cięciu sposobami kuźniczymi na młotach lub prasach dopuszczalne zniekształcenie końców powinno być zgodne z PN-79/H-94500.

Przy cięciu na piłach i przecinarkach nieprostokątność płaszczyzny cięcia nie może przekraczać 6% średnicy lub grubości pręta.

3.2. Wymiary, nadatki na obróbkę mechaniczną i dopuszczalne odchyłki wymiarowe powinny odpowiadać wymaganiom wg PN-79/H-94500. Dopuszczalne odchyłki od prostoliniowości dla zwykłej dokładności wykonania wg PN-79/H-94500, a dla wysokiej dokładności wykonania /wd/ - 4 mm/m.

3.3. Materiał

3.3.1. Skład chemiczny stali stwierdzony na podstawie analizy wytopowej powinien odpowiadać wymaganiom załączników na okres "W" PN-71-CS/H-86020, PN-71-CS/H-86022 i BN-77-CS/0631-11 dla danego gatunku stali. Gatunki stali podano w tabl. 1.

Tablica 1

Norma	Znak gatunku stali
Załącznik na czas "W" PN-71-CS/H-86020	OH13, 1H13, 2H13, 3H13, 4H13, OH17T, H17, H18, H17N2, 2H17N2, H13N4G9, OH17N4G8, 1H17N4G9, 2H18N9, 1H18N9, OH18N9, OOH18N10, 1H18N9T, OH18N10T, H18N10MT, OOH17N14M2, OH22N24M4TCu
Załącznik na czas "W" PN-71-CS/H-86022	H5M, H6S2, 2H17, H13JS, H18JS, H25T, H26N4, H18N9S, H23N13, H25N20S2, H9S2, H10S2M, 4H14N14W2M, 5OH21G9N4
Załącznik na czas "W" BN-77-CS/0631-11	OOH18AN10, OOH17AN14M2, OOH22N24M4Cu

3.3.2. Dopuszczalne odchyłki składu chemicznego w przypadku wykonywania analizy kontrolnej na próbkach pobranych z gotowych prętów - wg załączników na czas "W" PN-71-CS/H-86020, PN-71-CS/H-86022 i BN-77-CS/0631-11.

3.4. Własności mechaniczne prętów dostarczanych w stanie zmiękczonej /M/ ze stali OH13, OH17T, H17, H5M, H6S2, 2H17, H13JS, H18JS i H25T oraz prętów dostarczanych w stanie przesyconym /P/ lub ulepszonym cieplnie /T/, sprawdzone na próbkach pobranych z prętów w stanie dostawy, powinny odpowiadać wymaganiom podanym w tabl. 2.

Własności mechaniczne prętów dostarczanych w stanie zmiękczonej /M/ ze stali OH13, 1H13, 2H13, 3H13, 4H13, H18, H17N2, 2H17N2, H26N4, H9S2, H10S2M oraz prętów dostarczanych w stanie surowym, sprawdzone na próbkach kwalifikacyjnych obrobionych cieplnie T lub P, powinny odpowiadać wymaganiom podanym w tabl. 3 lub wymaganiom uzgodnionym przy zamawianiu.

Pręty mogą nie podlegać próbie rozciągania jeżeli próba przeprowadzona na próbkach pobranych z półwyrobów lub prętów pochodzących z tego samego wytopu, ale o większym w stosunku do nich przekroju, dała wyniki odpowiadające wymaganiom niniejszej normy.

3.5. Twardość prętów ze stali 3H13, 4H13 i H18, sprawdzona na próbkach hartowanych i niekoodpuszczonych, powinna odpowiadać wymaganiom podanym w tabl. 3.

3.6. Spęcznienie. Pręty poddane próbie spęcznienia nie powinny wykazywać na powierzchniach spęczonych próbek pęknięć i innych wad, których głębokość przekracza połowę sumy dopuszczalnych odchyłek wymiarowych i które uległy pogłębieniu podczas próby. Próbie spęcznienia na gorąco poddaje się pręty o średnicy lub grubości do 80 mm przeznaczone do przeróbki plastycznej na gorąco.

Dostawca może gwarantować próbę spęcznienia bez konieczności jej przeprowadzenia.

Tablica 2

Znak gatunku stali	Zalecana obróbka cieplna		Własności mechaniczne, min			
	Znak obróbki cieplnej	Wytyczne obróbki cieplnej	R_m MPa	$R_{e,0.2}$ lub $R_{e,0.01}$ MPa	A_5 %	KCU2 J/cm ²
OH13	M	wyżarzanie /750-800°C/; powietrze lub studzenie z piecem	410	245		
	T	hartowanie /1000-1050°C/, woda lub olej odpuszczanie /700-800°C/, woda lub olej	540	390	20	98
1H13	T	hartowanie /1000-1050°C/; woda lub olej odpuszczanie /640-780°C/, woda lub olej	590	410	20	78
2H13	T	hartowanie /1000-1050°C/; woda lub olej odpuszczanie /640-780°C/; woda lub olej	640	440	16	49
3H13	T	hartowanie /1000-1050°C/; olej odpuszczanie /620-700°C/; powietrze	780	590	13	29
4H13	T	hartowanie /960-1050°C/; olej odpuszczanie /600-650°C/; powietrze	930	740	9	
OH17T	M	wyżarzanie /760-800°C/, powietrze lub studzenie z piecem	420	265		
H17	M	wyżarzanie /760-800°C/, powietrze lub studzenie z piecem	420	245		
H17N2	T	hartowanie /980-1030°C/; olej odpuszczanie /630-700°C/; powietrze lub olej	830		14	49
	HO	hartowanie /950-975°C/; olej odpuszczanie /275-300°C/; powietrze lub olej	1080		10	39
2H17N2	T	hartowanie /1000-1100°C/; olej odpuszczanie /630-700°C/; powietrze	880		12	39
H13N4G9	P	przesycanie /1100-1150°C/; woda lub powietrze	640	240	35	
OH17N4G8	P	przesycanie /1100-1150°C/; woda	520	275	40	
1H17N4G9	P	przesycanie /1050-1100°C/; woda	640	305	40	

cd. tablicy 2

Znak gatunku stali	Zalecana obróbka cieplna		Własności mechaniczne, min			
	Znak obróbki cieplnej	Wytyczne obróbki cieplnej	R _m MPa	R _e lub R _{0,2} MPa	A ₅ %	KCU ₂ J/cm ²
2H18N9	P	przesycanie /1100-1150°C/; woda	590	245	40	
1H18N9	P	przesycanie /1100-1150°C/; woda	510	215	40	
0H18N9	P	przesycanie /1100-1150°C/; woda	490	195	40	
00H18N10 00H18AN10	P	przesycanie /1050-1100°C/; woda	440 580	175 265	45 40	150
1H18N9T	P	przesycanie /1050-1100°C/; woda	510	215	40	
0H18N10T	P	przesycanie /1050-1100°C/; woda	490	195	40	
H18N10MT	P	przesycanie /1050-1100°C/; woda	510	225	40	
00H17N14M2	P	przesycanie /1050-1100°C/; woda	440	195	40	
00H17AN14M2	P	przesycanie /1050-1100°C/; woda	610	295	35	150
0H22N24M4TCu 00H22N24M4Cu	P	przesycanie /1050-1100°C/; woda	490 490	195 200	35	190
H5M	M	wyżarzanie /800-850°C/; powietrze lub studzenie z piecem	390	215		
H6S2	M	wyżarzanie /930-950°C/; powietrze odpuszczanie /780- 800°C/; powietrze	510	375	18	
2H17	M	wyżarzanie /750-850°C/; woda lub powietrze	440	265		
H13JS H18JS	M	wyżarzanie /800-850°C/; olej lub powietrze	490	295		
H25T	M	wyżarzanie /730-780°C/; woda lub powietrze	440	295		
H26N4	P	przesycanie /1000-1050°C/; woda lub powietrze	570	390	18	
H18N9S	P	przesycanie /1050-1100°C/; woda, olej lub powietrze	570	275	40	
H23N13	P	przesycanie /1100-1150°C/; woda, olej lub powietrze	540	295	35	

cd. tablicy 2

Znak gatunku stali	Zalecana obróbka cieplna		Własności mechaniczne, min			
	Znak obróbki cieplnej	Wytyczne obróbki cieplnej	R_m MPa	R_e lub $R_{0,2}$ MPa	A_5 %	KCU2 J/cm^2
H25N20S2	P	przesycanie /1100-1150°C/; woda, olej lub powietrze	590	295	40	
H9S2	T	hartowanie /1000-1060°C/; olej lub powietrze odpuszczanie /700-780°C/; woda lub powietrze	880	690	10	
H10S2M	T	hartowanie /1000-1060°C/; olej lub powietrze odpuszczanie /700-780°C/; olej	930	740	10	
4H14N14W2M	M	wyżarzanie /820-850°C/;	690	295	20	49
	P	przesycanie /1050-1100°C/; woda				
50H21G8N4	M	wyżarzanie 740°C	880	780	5	
	P	przesycanie /1150-1170°C/; woda				

Podane w tablicy własności dotyczą prętów o średnicy lub grubości do 60 mm.
Dla prętów o średnicy lub grubości powyżej 60 mm do 100 mm dopuszcza się obniżenie wydłużenia A_5 o dwie jednostki /2%/ i udarność KCU2 o 10 J/cm^2 . Pozostałe własności bez zmian jak podano w tablicy. Dla prętów o średnicy lub grubości powyżej 100 mm własności należy określać na próbkach pobranych z odcinków próbnych przerobionych plastycznie do średnicy lub grubości 90 do 100 mm.

3.7. Makrostruktura sprawdzona próbą głębokiego trawienia lub przełomu na gotowych prętach o średnicy lub grubości do 300 mm nie powinna wykazywać śladów jamy skurczowej, pęknięć, pęcherzy i wtrąceń niemetalicznych widocznych nieuzbrojonym okiem. Dopuszcza się badanie makrostruktury na półwyrobach przy kontroli wytopu.

W tym przypadku wyniki badania dotyczą wszystkich partii pochodzących z wytopu.

3.8. Odporność na korozję. Pręty ze stali wg załączników na czas "W" PN-71-CS/H-86020, PN-71-CS/H-86022 i BN-77-CS/0631-11, poddane sprawdzeniu odporności na korozję, powinny odpowiadać wymaganiom wg wymienionych załączników na czas "W".

Tablica 3

Znak gatunku stali	Zalecana obróbka cieplna	HRC min.
3H13	hartowanie /1000-1050°C/ olej odpuszczanie /200-300°C/ powietrze	48
4H13	hartowanie /1000-1050°C/ olej odpuszczanie /200-260°C/ powietrze	52
H18	hartowanie /1000-1050°C/ olej odpuszczanie /200-300°C/ olej lub powietrze	55

3.9. Stan dostawy podano: w tabl. 4.

3.10. Cechowanie. Pręty cechuje się na przywieszkach przez wybicie /umieszczenie/ na nich następujących znaków:

- znak wytwórcy,
- numer wytopu lub umowny znak,
- znak KJ wytwórcy

Przywieszki należy przymocować trwale do każdej wiązki po obu jej końcach.

Niezależnie od cechowania na przywieszkach pręty o średnicy lub grubości 30 mm i powyżej cechuje się przez wybicie na powierzchni bocznej lub czołowej pręta następujących znaków:

- znak wytwórcy,
- znak gatunku stali,
- znak KJ wytwórcy

Dopuszcza się cechowanie prętów przez naklejenie nalepek z w.w. znakami.

4. PAKOWANIE I TRANSPORT

4.1. Pakowanie. Pręty o średnicy lub grubości do 30 mm dostarcza się w wiązkach. Pręty o średnicy lub grubości powyżej 30 mm dostarcza się luzem lub w wiązkach w zależności od uzgodnienia przy zamawianiu. Masa wiązki przy ręcznym załadunku i wyładunku nie powinna przekraczać 80 kg, natomiast przy mechanicznym 3000 kg, Na żądanie zamawiającego uzgodnione przy zamawianiu dopuszcza się ograniczenie masy wiązki do 1000 kg.

4.2. Transport. W przypadku załadunku do wagonu więcej niż jednej partii prętów, należy je zabezpieczyć przed pomieszczeniem.

Tablica 4

Znak gatunku stali	Stan dostawy			
	surowy ^{1/}	zmiękczony M	przesycony P	ulepszony ^{2/} cieplnie T
OH13		x	-	x
1H13		x		x
2H13		x		x
3H13		x		x
4H13		x		x
OH17T		x		
H17		x		
H18		x		
H17N2		x		x
2H17N2		x		x
H13N4G9	x		x	
OH17N4G8	x		x	
1H17N4G9	x		x	
2H18N9	x		x	
1H18N9	x		x	
OH18N9	x		x	
OOH18N10	x		x	
OOH18AN10	x		x	
1H18N9T	x		x	
OH18N10T	x		x	
H18N10MT	x		x	
OOH17N14M2	x		x	
OOH17AN14M2	x		x	
OH22N24M4TCu	x		x	
OOH22N24M4Cu	x		x	
H5M		x		
H6S2		x		
2H17		x		
H13JS		x		
H18JS		x		
H25T		x		
H26N4		x		
H18N9S	x		x	
H23N13			x	
H25N20S2			x	
H9S2		x		
H10S2M		x		
4H14N14W2M			x	
5OH21G9N4			x	

1/ Dostawa w stanie surowym dotyczy prętów przeznaczonych do przeróbki plastycznej na gorąco /PKp/
2/ Możliwość dostawy prętów w stanie ulepszonym cieplnie należy uzgodnić przy zamawianiu

5. BADANIA

5.1. Partia. Pręty bada się partiami. Partię stanowią pręty pochodzące z jednego wytopu, jednego wymiaru poprzecznego, jednego przeznaczenia i jednego stanu.

5.2. Rodzaje badań, pobieranie próbek, opis badań i ocenę wyników badań podano w tabl.5.

5.3. Badania powtórne. W przypadku uzyskania choćby na jednej próbce danego badania wyników niezgodnych z wymaganiami normy, należy to badanie powtórzyć na podwójnej liczbie próbek w stosunku do pierwotnie pobranych.

Powtórnie należy przeprowadzić te badania, które dały wyniki niezgodne z wymaganiami normy. Pręty, z których pobrane próbki dały wyniki niezgodne z wymaganiami normy, należy usunąć z partii.

W przypadku uzyskania podczas powtórnego badania chociażby na jednej próbce wyniku ujemnego, należy daną partię uznać za niezgodną z wymaganiami normy.

5.4. Ocena partii. Jeżeli wyniki wszystkich badań /pierwotnych lub powtórných/ odpowiadają wymaganiom, partię należy uznać za zgodną z wymaganiami normy.

5.5. Zaświadczenie jakości i atest

5.5.1. Zaświadczenie jakości. Wytwórca jest obowiązany wystawić dla każdej partii prętów zaświadczenie jakości zawierające:

- oznaczenie wyrobu wg 2.2.,
- nazwę lub znak wytwórcy,
- zaświadczenie o zgodności wyrobu z wymaganiami normy.

5.5.2. Atest. Na żądanie zamawiającego wytwórca jest obowiązany wystawić atest, w którym należy podać:

- nazwę lub znak zamawiającego,
- numer i datę zamówienia,
- nazwę lub znak wytwórcy,
- numer wytopu lub umowny znak,
- oznaczenie wyrobu wg 2.2.,
- masę partii,
- stan,
- wyniki wszystkich przeprowadzonych badań,
- stwierdzenie o zgodności wyrobu z wymaganiami normy,
- znak i podpis KJ wytwórcy.

6. POSTĘPOWANIE Z PARTIĄ UZNANĄ ZA NIEZGODNĄ Z WYMAGANIAMI NORMY

Partię uznaną za niezgodną z wymaganiami normy wytwórcą może przesortować, poprawić lub ponownie obrobić cieplnie i przedstawić do badań jako nową partię.

Powtórny obróbkę cieplną można przeprowadzić tylko dwukrotnie. Odpuszczania nie należy uważać za obróbkę cieplną.

Tablica 5

Lp.	Rodzaj badania	Pobieranie próbek	Opis badania	Ocena wyników badania
1	Sprawdzenie powierzchni i końców /3.1/	10% prętów z partii	- należy przeprowadzić nieuzbrojonym okiem; w przypadkach koniecznych dopuszcza się użycie pilnika lub tarczy szlifierskiej	- jeżeli wyniki nie odpowiadają wymaganiom, należy przeprowadzić badania powtórne wg 5.3
2	Sprawdzenie wymiarów /3.2/		- należy przeprowadzić uniwersalnymi przyrządami pomiarowymi lub sprawdzianami z dokładnością 0,1 mm	
3	Sprawdzenie składu chemicznego - analiza wytopowa /3.3.1/	wg PN-79/H-04004	- należy przeprowadzić wg PN-78/H-04010, PN-78/H-04012, PN-74/H-04013, PN-79/H-04014, PN-78/H-04015, PN-79/H-04016, PN-80/H-04017, PN-79/H-04018, PN-79/H-04019, PN-79/H-04020, PN-81/H-04022, PN-79/H-04023, PN-81/H-04024, PN-81/H-04026, PN-83/H-04029, lub innymi metodami o tej samej dokładności	- jeżeli wyniki nie odpowiadają wymaganiom, partię należy uznać za niezgodną z wymaganiami normy
	- analiza kontrolna /3.3.2/ - na żądanie zamawiającego	wg PN-81/H-04006 z jednego pręta z partii		- jeżeli wyniki nie odpowiadają wymaganiom, należy przeprowadzić badania powtórne wg 5.3
4	Sprawdzenie własności mechanicznych - próba rozciągania /3.4/	wg PN-84/H-04308 z dwóch prętów z partii po jednej próbce	- należy przeprowadzić wg PN-80/H-04310	- jeżeli wyniki nie odpowiadają wymaganiom, należy przeprowadzić badania powtórne wg 5.3
	- próba udarności /3.4/	wg PN-84/H-04308 z dwóch prętów z partii po dwie próbki	- należy przeprowadzić wg PN-79/H-04370	
5	Sprawdzenie twardości /3.5/ - wg Rockwella	z dwóch prętów z partii po dwie próbki w postaci tarczy o grubości 25 mm lub pręta o średnicy lub grubości 25 mm	- należy przeprowadzić wg PN-78/H-04355 na próbkach hartowanych i niskoodpuszczonych	- jeżeli wyniki nie odpowiadają wymaganiom, należy przeprowadzić badania powtórne wg 5.3
6	Próba spęczania /3.6/	z dwóch prętów z partii po jednej próbce	- należy przeprowadzić wg PN-83/H-04411	
7	Sprawdzenie mikrostruktury /3.7/	z dwóch prętów z partii po jednej próbce	- próbkę głębokiego trawienia należy przeprowadzić wg PN-57/H-04501 a próbę przełomu przez nacięcie i złamanie próbek w stanie surowym lub ulepszonym cieplnie	
8	Badanie odporności na korozję /3.8/ na żądanie zamawiającego	z jednego pręta z partii	- należy przeprowadzić wg PN-66/H-04630	

K O N I E C

Informacje dodatkowe

1. Instytucja opracowująca normę - Huta Batory2. Normy i dokumenty związane

- PN-73/H-01102 Cechowanie stalowych półwyrobów i wyrobów hutniczych
- PN-79/H-04004 Sprawdzenie składu chemicznego stali i staliwa. Pobieranie i przygotowanie próbek do analizy wytopowej.
- PN-81/H-04006 Analiza chemiczna stali i staliwa. Pobieranie i przygotowanie próbek z wyrobów.
- PN-78/H-04010 Analiza chemiczna surówki, żeliwa i stali. Oznaczanie całkowitej zawartości węgla.
- PN-78/H-04012 Analiza chemiczna surówki, żeliwa i stali. Oznaczanie zawartości manganu.
- PN-74/H-04013 Analiza chemiczna surówki, żeliwa i stali. Oznaczanie zawartości krzemu.
- PN-79/H-04014 Analiza chemiczna surówki, żeliwa i stali. Oznaczanie zawartości fosforu.
- PN-78/H-04015 Analiza chemiczna surówki, żeliwa i stali. Oznaczanie zawartości siarki.
- PN-79/H-04016 Analiza chemiczna surówki, żeliwa i stali. Oznaczanie zawartości chromu.
- PN-80/H-04017 Analiza chemiczna surówki, żeliwa i stali. Oznaczanie zawartości wolframu.
- PN-79/H-04018 Analiza chemiczna surówki, żeliwa i stali. Oznaczanie zawartości niklu.
- PN-79/H-04019 Analiza chemiczna surówki, żeliwa i stali. Oznaczanie zawartości molibdenu.
- PN-79/H-04020 Analiza chemiczna surówki, żeliwa i stali. Oznaczanie zawartości wanadu.
- PN-81/H-04022 Analiza chemiczna surówki, żeliwa i stali. Oznaczanie zawartości glinu.
- PN-79/H-04023 Analiza chemiczna surówki, żeliwa i stali. Oznaczanie zawartości tytanu.
- PN-81/H-04024 Analiza chemiczna surówki, żeliwa i stali. Oznaczanie zawartości miedzi.
- PN-81/H-04026 Analiza chemiczna surówki, żeliwa i stali. Oznaczanie zawartości azotu.
- PN-83/H-04029 Analiza chemiczna surówki, żeliwa i stali. Oznaczanie zawartości niobu.
- PN-84/H-04308 Stal. Pobieranie próbek do badań własności mechanicznych.
- PN-80/H-04310 Próba statyczna rozciągania metali.
- PN-78/H-04350 Pomiar twardości metali sposobem Brinella
- PN-78/H-04355 Pomiar twardości metali sposobem Rockwella. Skala A, B, C i F
- PN-79/H-04370 Metale. Próba udarności w temperaturze pokojowej.
- PN-83/H-04411 Próba spęczania metali.
- PN-57/H-04501 Badanie makrostruktury stali. Próba głębokiego trawienia.
- PN-66/H-04630 Badanie korozji metali. Próby laboratoryjne odporności na działanie korozji międzykrystalicznej stali odpornych na korozję.
- PN-71-CS/H-86020 Stal odporna na korozję /nierdzewna i kwasoodporna/. Gatunki. Załącznik na czas "W"
- PN-71-CS/H-86022 Stal żaroodporna. Gatunki. Załącznik na czas "W"
- PN-79/H-94500 Pręty stalowe kute. Wymiary.
- BN-77-CS/0631-11 Nowe stale odporne na korozję /nierdzewne, kwasoodporne, utwardzalne wydzieleniowo, żaroodporne/. Gatunki. Załącznik na czas "W"

3. Symbol wg KTM - 4811

- 4812